

مطالعاتی در نظام بین‌المللی مالیات

تألیف:

دکتر سعید عباسی

با دیباچه

دکتر علی اکبر عرب مازار

عباسی، سعید، ۱۳۶۲ شهر یور -	سرشناسه
مطالعاتی در نظام بین‌المللی مالیات / تألیف سعید عباسی؛ با دیباچه علی اکبر عرب‌مازار.	عنوان و نام پدیدآور
تهران: خرسندی، ۱۳۹۷.	مشخصات نشر
۲۶۷ ص.	مشخصات ظاهری
978-600-114-873-6	شابک
فیفا	وضعیت فهرست‌نویسی
کتابنامه: ص. [۲۴۵] - ۲۶۷؛ همچنین به صورت زیرنویس.	موضوع
Taxation -- Law and legislation	موضوع
مالیات -- قوانین و مقررات	موضوع
Double taxation	موضوع
مالیات‌بندی مضاعف	موضوع
International business enterprises -- Taxation	موضوع
شرکت‌های چندملیتی -- مالیات	موضوع
عرب‌مازار، علی اکبر، ۱۳۳۳ - مقدمه‌نویس	شناسه افزوده
۱۳۹۷ م ۲م ۴۴۶۰/ع	رده‌بندی دهده
۳۴۳/۰۴	رده‌بندی دهده
۵۰۷۸۸۴۴	شماره کتابخانه ملی

انتشار خرسندی

نمایشگاه و فروشگاه کتب فقهی، حقوقی و مجموعه قوانین

تهران، خیابان انقلاب - خیابان فخر رازی - خیابان لبافی‌نژاد - رسیده به خیابان دانشگاه - پلاک ۱۷۴ - واحد ۲

تلفن: ۵ - ۶۶۹۷۱۰۳۴ و ۶۶۲۰۵۸۰

فروشگاه شماره ۱: میدان انقلاب، خ منیری جاوید (اردیبهشت) پلاک ۹۱ تلفن: ۶۶۹۵۰۷۵۹ - ۶۶۷۵۵۹۱۰

فروشگاه شماره ۲: خ انقلاب، رسیده به میدان فردوسی، کوچه شهید رجایی، ۹ شکده حقوق دانشگاه آزاد،

طبقه زیرین (قسمت کتابفروشی): ۶۷۵۵۹۱۰

پست الکترونیک: Khorsandy.pub@gmail.com

سایت اینترنتی: WWW.Khorsandypub.com

مطالعاتی در نظام بین‌المللی مالیات

دکتر سعید عباسی

چاپ اول: ۱۳۹۷ تیراژ: ۲۰۰ جلد قیمت: ۲۴۰,۰۰۰ ریال

ISBN: 978- 600 -114-873-6

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۱۱۴-۸۷۳-۶

۱۵	دیاچه
۱۹	درآمد
۲۲	سابقه تحقیق
۲۵	فصل اول - تاریخچه و آشنایی با نظام‌های مالیاتی
۲۷	درآمدی بر قدمت مالیات
۳۰	مبحث اول: آشنایی با گروه‌های حقوقی مالیاتی
۳۱	گفتار اول: گروه‌های حقوقی مالیاتی
۳۴	بند اول: گروه مشترک منافع
۳۶	بند دوم: گروه آمریکایی
۳۷	بند سوم: گروه فرانسوی
۳۸	بند چهارم: گروه آمریکای لاتین
۳۹	بند پنجم: گروه کشورهای پسا جنگ
۴۱	بند ششم: گروه اروپای شمالی
۴۱	بند هفتم: گروه اروپای جنوبی
۴۲	بند هشتم: کره - ژاپن
۴۳	بند نهم: اتحادیه اروپا
۴۴	بند دهم: کشورهای اسلامی و صادرکننده نفت
۴۴	گفتار دوم: بایسته‌های مالیات بین‌المللی
۴۴	بند اول: دسته بندی مالیاتها
۴۷	بند دوم: مالیات بر منافع سهامداران و شرکتها
۴۸	بند سوم: اقامتگاه شرکت
۵۰	بند سوم: اقامتگاه در نظام مالیاتی ایران
۵۱	بند چهارم: مفهوم منبع
۵۲	بند پنجم: وضع مالیات بر درآمدهای فرامرزی
۵۳	گفتار سوم: نظام‌های مالیاتی و انواع آن
۵۴	بند اول: تعریف نظام مالیاتی

- بند دوم: نظامهای مالیاتی ۵۵
- الف: نظام کلاسیک ۵۶
- ب: نظام انسابی ۵۷
- ج: نظام کسر سود سهام ۵۷
- د: نظام معافیت سود سهام ۵۸
- هـ: نظام اعتبار مالیاتی ۵۸
- و: نظام تلفیقی (ادغام) ۵۹
- ز: نظام نرخ دوگانه ۶۰
- ح: نظام تفکیکی ۶۰
- مبحث سوم: مل میان نظامهای مالیاتی و نتایج آن ۶۱
- گفتار اول: انواع مل میان نظامهای مالیاتی ۶۱
- بند اول: مل در سطح داخلی ۶۱
- بند دوم: مل در سطح بین المللی ۶۳
- گفتار دوم: نتایج مل میان نظامهای مالیاتی ۶۵
- بند اول: رویکرد دولتها در انتخاب نظام مالیاتی ۶۶
- الف: اصل سرزمینی بودن مالیات ۶۷
- ب: وضع مالیات جهانی و روس اعتبار ۶۷
- ج: رویکرد جمهوری اسلامی ایران ۶۸
- د: سرمایه گذاری برون مرزی و تخفیف مالیات بر بهره ۷۰
- بند دوم: رویکرد کشورها در وضع مالیات بر سرمایه گذاری خارجی ۷۲
- بند سوم: نابرابری میزان اعتبار مالیات خارجی و مالیات داخلی ۷۳
- بند چهارم: روشهای تعدیل آثار مالیاتی کشور مقرر ۷۴
- الف: تأمین مالی از طریق سود نگهداری شده بجای صدور سهام ۷۴
- ب: ترکیب نرخهای بالا و پایین مالیات بر درآمد خارجی ۷۵
- ج: تأخیر در توزیع سود ۷۵
- د: شرکتیهای هولدینگ و اعمال قواعد شرکتهای تحت کنترل خارجی ۷۶
- هـ: گذشت مالیاتی ۷۷
- و: تبدیل سود سهام به سهام ۷۸
- بند پنجم: درآمد مشمول مالیات و ضررهای پذیرفته شده مالیاتی در نظام حقوقی ایران ۷۹

فصل دوم - موافقان و مخالفان وجود نظام بین المللی مالیات.....	۸۱
مبحث اول: دلایل موافقان وجود نظام بین المللی مالیات.....	۸۴
گفتار اول: اماره‌های احراز نظام بین المللی مالیاتی.....	۸۴
بند اول: توسعه‌ی تدریجی در راستای ایجاد یک نظام.....	۸۴
بند دوم: وجود شبکه‌ی معاهدات مالیاتی.....	۸۵
بند سوم: وجود تمایز میان در آمد فعال و غیر فعال.....	۸۷
الف: اختلاف در اشکال سرمایه‌گذاری.....	۸۷
ب: اختلاف در درجه‌ی کنترل سهامداران.....	۸۸
ج: اختلاف در نوع و ماهیت فعالیت.....	۸۹
گفتار دوم: احراز نظام مالیات بین المللی عرفی.....	۸۹
بند اول: اجماع بر آنها.....	۸۹
الف: افراد.....	۹۰
۱- ملاحظات عملی.....	۹۰
۲- ملاحظات منطقی.....	۹۰
۳- ملاحظات سیاسی.....	۹۰
ب: شرکتهای چندملیتی.....	۹۱
۱- ملاحظات عملی.....	۹۱
۲- امکان کسب منفعت بیشتر.....	۹۱
بند دوم: عرفی شدن قواعد مالیات بین المللی.....	۹۲
بند سوم: شاکله‌های نظام واحد مالیاتی.....	۹۳
الف: قلمرو مالیاتی.....	۹۳
ب: عدم تبعیض.....	۹۳
ج: معیار معامله کنندگان مستقل.....	۹۳
د: اعتبار مالیات خارجی در مقابل کسورات.....	۹۴
مبحث دوم: دلایل عدم امکان تحقق نظام بین المللی مالیاتی.....	۹۴
گفتار اول: عدم امکان عملی.....	۹۴
بند اول: عدم سازگاری همزمان رویکردهای منبع و اقامتگاه.....	۹۴
الف: برابری در پرداخت مالیات.....	۹۵
ب: رفتار بدون تبعیض.....	۹۶
ج: آزادی کشورها در وضع نرخ مالیات.....	۹۶

- بند دوم: ناکارآمدی اصول مالیاتی ۹۸
- الف: رد دیدگاه جهانی ۹۸
- ب: محدودیت کارآیی اقتصادی ۱۰۱
- ج: کارآیی اقتصادی به عنوان ارزش ۱۰۲
- د: مفهوم انصاف میان ملتها ۱۰۴
- ه: عدم تبعیض و عمل متقابل به عنوان قواعد منصفانه ۱۰۶
- و: توزیع مجدد میان ملتهای مختلف ۱۰۷
- ز: مفهوم انصاف برای شرکتهای ۱۰۸
- ح: سیاست خارجی و مالیات بین المللی ۱۱۱
- ت: هزینه های تمکین و اداره مالیاتی ۱۱۲
- ی: تطابق بین المللی ۱۱۳
- ک: قابلیت اجرا ۱۱۴
- گفتار دوم: مفاهیم و مبانی نهایی ناکافی ۱۱۵
- بند اول: مفاهیم که ۱۱۶
- الف: قواعد تعیین درآمد ۱۱۶
- ب: اقامتگاه شرکت ۱۱۹
- بند دوم: سیاست ناکارآمد ۱۲۰
- الف: سرمایه گذاری درونگرا ۱۲۱
- ب: سرمایه گذاری مستقیم خارجی ۱۲۲
- ج: درآمد پورتفولیوی افراد ۱۲۳
- د: درآمد مکاتبه افراد از منابع خارجی ۱۲۴
- جمع بندی پایانی فصول اول و دوم: ۱۲۶
- فصل سوم - لزوم همکاری دولت ها در زمینه مالیات بین المللی** ۱۲۷
- مبحث اول: نارسایی ناشی از تحولات مدرن اقتصادی - تجاری ۱۲۹
- گفتار اول: آثار جهانی شدن ۱۳۰
- بند اول: تحول مفهوم منبع مالیاتی ۱۳۱
- بند دوم: تحول مفهوم اقامتگاه ۱۳۲
- بند سوم: تبعات رقابت مالیاتی ۱۳۳
- گفتار دوم: نارسایی مفاهیم حقوقی و اقتصادی ۱۳۴

۱۳۴	بند اول: نارسایی اصول حقوقی.....
۱۳۵	الف: اصل توانایی پرداخت:.....
۱۳۶	ب: اصل منفعت.....
۱۳۶	۱- امکان ارائه خدمات به مشتریان خارجی.....
۱۳۶	۲- عدم امکان ارزیابی منفعت مکنتبه‌ی مؤدی از خدمات عمومی.....
۱۳۸	بند دوم: نارسایی مفاهیم اقتصادی.....
۱۳۸	الف: بیطرفی نسبت به صدور سرمایه.....
۱۴۰	ب: بیطرفی نسبت به ورود سرمایه.....
۱۴۰	ج: بیطرفی نسبت به مالکیت سرمایه.....
۱۴۱	د: صرفی ملی.....
۱۴۲	مبحث دوم: چارچوبی برای مالیات بین‌المللی.....
۱۴۳	گفتار اول: رویکرد دکن نسبی.....
۱۴۴	بند اول: معاهده چند جانبه.....
۱۴۴	بند دوم: سازمان بین‌المللی.....
۱۴۶	گفتار دوم: هماهنگ‌سازی.....
۱۴۷	بند اول: انصاف و کارایی.....
۱۴۸	بند دوم: قانونگذاری و اداره.....
۱۴۹	فصل چهارم- چگونگی همکاری بین‌المللی
۱۵۱	مبحث اول: ساده‌سازی نظام مالیاتی.....
۱۵۳	گفتار اول: بازتعریف تابعیت و اقامتگاه.....
۱۵۳	بند اول: افراد.....
۱۵۴	بند دوم: شرکتها.....
۱۵۵	گفتار دوم: نظامهای ملی به‌عنوان نقطه‌ی غریبت.....
۱۵۵	بند اول: مالیات بر درآمد فرد و شرکت.....
۱۵۷	بند دوم: مالیات بر ارزش افزوده.....
۱۵۸	گفتار سوم: حقوق بین‌الملل و حقوقی فراملی.....
۱۵۸	بند اول: قلمروی مالیاتی در حقوق بین‌الملل.....
۱۵۹	بند دوم: ارتباط سیاسی و اقتصادی.....
۱۵۹	الف: ارتباط سیاسی: شهروندی.....

- ب: ارتباط اقتصادی: فروش یا خدمات ۱۶۰
- گفتار سوم: موقعیتهای بینابین و اختصاص مالیات ۱۶۰
- بند اول: بنگاههای تجاری سهامی ۱۶۰
- بند دوم: بنگاههای تجاری مستقل ۱۶۲
- بند سوم: قلمروی مالیاتی و اختصاص مالیات ۱۶۳
- بند چهارم: حقوق فراملی و اختصاص مالیات ۱۶۳
- مبحث دوم: ضروریات اختصاص مالیات بین المللی ۱۶۵
- گفتار اول: رویکرد استمراری و گزینههای مؤدی مالیاتی در یک پیوستار ۱۶۵
- بند اول: انتخاب میان فعالیت داخلی یا فرامرزی ۱۶۷
- بند دوم: انتخاب میان مقر دائم و شعبهها ۱۶۷
- بند سوم: گزینش راه، گذاری مستقیم خارجی ۱۶۸
- بند چهارم: گزینش وام ۱۶۹
- بند پنجم: راهاندازی کارل یا اعطای پروانه بهره برداری ۱۷۰
- بند ششم: پیامد رویکرد استمراری ۱۷۲
- گفتار دوم: آستانهای مقر دائم ۱۷۳
- بند اول: فروش و خدمات ۱۷۳
- بند دوم: مالیات بر ارزش افزوده یا مالیات بر درآمد ۱۷۶
- بند سوم: گامهای ناگزیر ۱۷۷
- الف: سرمایه گذاری ۱۷۷
- ب: افراد و کارکردشان ۱۷۸
- ج: موانع مدیریتی، موانع تجاری و آستانهای برای کشور منبع ۱۷۹
- بند چهارم: ماهیت دو گانه مقر دائم و شباهت آن به اقامتگاه ۱۸۱
- بند پنجم: اختصاص سود ۱۸۲
- بند ششم: انتخاب میان شعبه و مقر دائم ۱۸۳
- گفتار سوم: تفاوتهای موجود در قانون مدنی و قانون تجارت ۱۸۵
- مبحث سوم: شمول مالیات بر شعبهها در حقوق بین الملل مالیاتی ۱۸۸
- گفتار اول: شمول جهانی مالیات در برابر شمول سرزمینی ۱۸۹
- بند اول: مالیات مضاعف بر منافع شرکتها ۱۹۰
- الف: مالیات مضاعف داخلی ۱۹۲
- ب: مالیات مضاعف بین المللی ۱۹۲

۱۹۳	بند دوم: مالیات مضاعف در نظام مالیاتی ایران
۱۹۴	بند سوم: توزیع سهام و معاملات
۱۹۵	بند چهارم: اختصاص خطر قراردادی
۱۹۹	بند پنجم: قیمت گذاری انتقالی
۲۰۰	گفتار دوم: سرمایه گذاری مستقیم و پورتفولیو
۲۰۰	بند اول: سرمایه گذاری پورتفولیو در سهام و اوراق قرضه
۲۰۱	بند دوم: مفهوم کنترل و متعلقات آن
۲۰۲	بند سوم: وبه کنونی مقررات و معاهدات مالیاتی در حقوق بین الملل
۲۰۴	گفتار سوم: ترجیحات سنتی
۲۰۴	بند اول: بیات دولایه
۲۰۵	بند دوم: رفتار یکسان با همه و مقر دائم
۲۰۶	بند سوم: معیار کسب سود
۲۰۸	بند چهارم: بیطرفی نسبت به صدور سرمایه
۲۱۰	بند پنجم: بیطرفی نسبت به ورود سرمایه
۲۱۰	بند ششم: بیطرفی نسبت به مالکیت سرمایه
۲۱۲	گفتار چهارم: رویکرد استمراری در سرمایه گذاری پورتفولیو
۲۱۳	بند اول: محدودیتهای سهامداران شرکت
۲۱۴	بند دوم: انتخاب میان بدهی یا سرمایه سهامی
۲۱۴	بند سوم: جنبه های متفاوت بدهی و طلب
۲۱۶	بند چهارم: مالیات دوگانه یا واحد بر منافع شرکت و پرداخت بهره
۲۱۶	بند پنجم: تخفیفات بر منافع شرکت و سود سهام
۲۱۸	بند ششم: امکان وضع مالیات دولایه به بر بهره
۲۱۸	گفتار پنجم: سایر پیچیدگیهای موجود
۲۱۹	بند اول: پیامدهای وضع مالیات بر بهره: مالیات یک مرحله ای
۲۲۱	بند دوم: تمایز حقوقی میان شرکت و وضعیتهای "قراردادی"
۲۲۴	بند سوم: رقابت مالیاتی و تقسیم بندی بدهی و سود سهم
۲۲۸	بند گفتار چهارم: سرمایه گذاری پورتفولیو در سهام و ابزار بدهی
۲۲۹	بند پنجم: سرمایه گذاری مستقیم و وامهای کلان
۲۳۰	بند ششم: بهره گیری از مالکیت فکری
۲۳۰	الف: درآمد حاصل از اختصاص بین المللی حق الامتیاز

ب: رابطه‌ی میان کشورهای دهنده و گیرنده مجوز بهره‌برداری ۲۳۱

ج: رابطه کشور اصلی دارنده‌ی حقوق مالکیت فکری و کشور محل تحقیق و توسعه ۲۳۱

د: رابطه‌ی میان کشور تولید کننده و کشور محل مصرف ۲۳۲

نتیجه‌گیری و تحلیل نهایی ۲۳۵

پیشنهاداتی برای بهبود وضعیت مالیاتی کشورمان ۲۴۲

منابع و مراجع ۲۴۵

دیباچه

در گذشته‌ای نه چندان دور سیستم‌های اقتصادی کشورها با درجاتی از نسبت به طور بسته عمل می‌کردند که در نتیجه تحولات اقتصادی به تدریج درها را به سوی یکدیگر گشودند. لذا در دهه‌های اخیر در اثر اثرات سری سیاست‌های درهای باز و تجارت آزاد شاهد ادغام فزاینده اقتصادهای ملی در سطح جهان بوده‌ایم. هم‌اکنون با این پدیده یک بازار جهانی سرمایه نیز پا به عرصه نهاد که حرکت سرمایه‌ها از نقطه‌ای به نقطه دیگر و ایجاد نرخ‌های بهره یکپارچه بین‌المللی را سبب گردید.

این جریان یک کاسه شدن اقتصادها، طبعاً باعث ترکیب مسائل ملی و داخلی با مسائل بین‌المللی گردیده است. در جهان امروز بازارها چنان به هم پیوسته شده‌اند که فرضاً افزایش نرخ بهره از سوی بانک مرکزی یک کشور می‌تواند آثار بین‌المللی به دنبال داشته و واکنش بسیاری از کشورهای دیگر را برانگیزد. در آمیختن بسیار گسترده اقتصادهای ملی و تجارت بین‌المللی سبب بروز برخی مشکلات و نیز اختلاف بین کشورها شده است.

از جمله نتایج جهانی شدن تأثیر سیاست‌های ملی کشورها بر یکدیگر است که سیاست‌های مالیاتی نیز از این قاعده مستثنی نمی‌باشد. نظام‌های مالیاتی بسیاری از کشورها در زمانی شکل گرفته‌اند که تجارت بین آنها غالباً تحت کنترل بوده و حرکت سرمایه‌ها تابع مقررات و محدودیت‌هایی قرار داشته است. در آن اوقات شرکت‌ها و موسسات عملیات تجاری خود را به طور عمدۀ درون مرزهای کشور متبوع خویش انجام می‌دادند و سود اشخاص حقیقی نیز بیشتر از فعالیت‌ها و سرمایه‌گذاری‌های داخلی تحصیل می‌شد. در چنان شرایطی داد و ستد بازرگانی، سود موسسات،

درآمد اشخاص حقیقی و مصرف می‌توانستند در یک کشور مشمول مالیات قرار گیرند بی آن‌که این امر تعارض چندانی با سایر کشورها پدید آورد. در نتیجه سیاست‌های مالیاتی هر یک از کشورها مشکلی برای کشور دیگر ایجاد نمی‌کرد.

اما جهانی شدن اقتصاد این وضع را دگرگون ساخته و اکنون آزادی عمل دولت‌ها در زمینه سیاست مالیاتی ممکن است بر اثر اقدامات سایر دولت‌ها در همین زمینه با محدودیت روبه‌رو شود. در نتیجه کشورها با کسر درآمدهای مالیاتی نسبت به ارقام پیش‌بینی شده در بودجه و یا مهاجرت سرمایه‌ها مواجه شدند در حالیکه خود به چنین سرمایه‌نیاز بسیار دارند. ترس از فرار سرمایه‌ها، برخی کشورها را بر آن داشته که در نرخ مالیات بر درآمد بهره و سود سهام تجدیدنظر کنند و به این ترتیب است که میدان عمل سیاست‌گذاران مالیاتی محدود شده است.

از سوی دیگر، کشورها دارای انواع مقررات مالیاتی خاص خود هستند؛ اما یک نوع همگرایی مالیاتی بین کشورها، جهان به ویژه کشورهای توسعه یافته قابل مشاهده است. این همگرایی نه تنها در زمینه شدت و ژنگان پدید آمده است بلکه مشاهده می‌شود مسائلی هم که مقامات مالیاتی با آن روبه‌رو هستند نیز بسیاری از موارد مشابه است و در نتیجه اگر هم در نقطه شروع با یکدیگر اختلافی داشته باشند در مرحله حل قضایا غالباً به هم نزدیک می‌شوند. ضمناً طبیعی است که این تقارب و همگرایی در ارتباط با مسائل بین‌المللی مالیاتی بیشتر و محسوس‌تر می‌گردد زیرا در این مرحله است که کشورهای مختلف ناگزیر به تعامل با یکدیگر و یافتن راه‌حل‌های مورد تراضی می‌گردند.

بنابراین می‌توان گفت امروزه یک نظام بین‌المللی مالیاتی شکل گرفته است که دارای اصول و موازین خاص خود بوده و به عنوان جزیی از حقوق بین‌المللی جا افتاده است. وجود قراردادهای متعدد اجتناب از اخذ مالیات مضاعف بین کشورها خود شاهده بر این دعاست. موضوعات مطروحه در این قراردادها غالباً یکی است و حتی ترتیب فصول و مواد آن همانند است، ضمن آن که اکثریت قریب به اتفاق قراردادهای مالیاتی از دو الگوی سازمان همکاری و توسعه اقتصادی و سازمان ملل متحد تبعیت می‌کنند که این دو مدل نیز بسیار به هم نزدیک‌اند. در حال حاضر کشورمان با ۴۲ کشور دیگر قرارداد [معاهده اجتناب از اخذ مالیات مضاعف] لازم‌الاجرا دارد و در سطح دنیا حدود ۴۰۰۰ قرارداد منعقد شده است.

لذا ملاحظه می‌شود که زمینه علمی حقوق مالی نه فقط در سطح فردی، بلکه در سطح کلان تا چه اندازه گسترده شده و هر روز نیز به اهمیت و پیچیدگی‌های آن افزوده می‌شود و اگر رابطه تجاری و اقتصادی کشورمان با سایر کشورها توسعه یابد، نیاز به نیروی انسانی متخصص در این زمینه بیش از پیش احساس خواهد شد. این مسأله حتی در زمینه روابط تجاری فعالان اقتصادی در داخل کشور نیز مشهود است. بررسی اجمالی عملکرد قوه قضائیه و دادگاه‌ها به سهولت نشان می‌دهد که قضات توانایی کافی در بررسی این نوع پرونده‌ها طبق ضوابط علمی و استانداردهای بین‌المللی را ندارند و لذا علیرغم تشکیل دادگاههای خاص اقتصادی، قضات غالباً مجبور به استفاده از نظر کارشناسان رسمی می‌شوند.

متأسفانه در دانشگاه‌های ایران کمتر به این موضوع پرداخته‌اند در حالیکه رشته حقوق مالی یکی از مهمترین زمینه‌های فعالیت مراکز علمی جهانی است. رفع این نقیصه مستلزم ایجاد دوره‌های تحصیلی میان رشته‌ای بین رشته‌های حقوق، اقتصاد و مدیریت می‌باشد تا دانشجویان بتوانند تبحر کافی در زمینه‌های مختلف اقتصادی داشته باشند.

پایان نامه دکتر سعید عباسی یکی از کارهای باارزشی است که در زمینه حقوق مالیاتی انجام شده است که با طرح بسیاری از چارچوب‌ها می‌تواند مبنای مناسبی برای انجام بسیاری از تحقیقات بعدی باشد. امید است انجام کارهای مشابه نه تنها غنای علمی کشور بیفزاید بلکه زمینه ساز ایجاد دوره‌های میان رشته‌ای حقوق و گرایش‌های مختلف اقتصادی گردد.

دکتر علی اکبر عرب مازار

شماره ۵۱۵ ۱۳۹۵